

Asukaslähtöisen kaupunkisuunnittelun airut?

Lisää kaupunki Helsinkiin- ryhmä kaupunkisuunnittelun
tiedonlähteenä

KAPUNKIAKTIVISMI KAUPUNKIEN VOIMAVARANA

14. kesäkuuta 2016
Tekijät: Mari Birling ja Joel Lindqvist

ASUKASLÄHTÖISEN KAUPUNKISUUNNITTELU N AIRUT?

SISÄLLYS

JOHDANTO	2
TUTKIMUSKYSYMYKSET	3
TEOREETTINEN VIITEKEHYS	4
KOMMUNIKATIIVINEN RATIONALITEETTI, SUUNNITTELU JA TOIMINTA	4
TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	5
EETTISET KYSYMYKSET	5
LKH JA POLIITTISUUS	6
SOSIAALINEN MEDIA JA AKTIIVINEN VAIKUTTAMINEN	7
TEEMAHAASTattelut	8
ASiantuntijuus ryhmässä	8
RYHMÄ ASiantuntijana	10
MODERAATTORIN NÄKÖKULMA	10
HAVAINNOINTI	13
JOHTOPÄÄTÖKSET	13
LÄHDELUETTELO	15

JOHDANTO

"TÄMÄ RYHMÄ ON KAIKILLE NIILLE, JOIDEN MIELESTÄ HELSINGIN SEUDULLA ON AIVAN LIIAN VÄHÄN OIKEAA KAUPUNKIA. TIHEÄSTI RAKENNETTUJA KERROSTALOKORTTELEITA, JOIDEN KIVIJALAT OVAT PIKKULIIKKEITÄ TÄYNNÄ JA JOISSA ON SOPIVASTI PUISTOJA LUOMASSA KAUPUNKILAISILLE KOHTAUSPAIKKOJA. HALUAMME, ETTÄ VUONNA 2100 JENGI SANOO KUINKA 20-LUVULLA TEHTIIN HYVÄÄ KAUPUNKIA." [LISÄÄ KAUPUNKI HELSINKIIN- RYHMÄN KUVAUS]

Lisää kaupunkia Helsinkiin on aktiivinen Facebook-ryhmä, jossa kansalaiset pääsevät keskustelemaan siitä, mikä olisi tiivistyvän Helsingin kehityksen seuraava askel. Yhteistä ryhmälle on halu vaikuttaa asuinympäristöönsä ja kehittää Helsinkiä toimivaksi, eloisaksi ja viihtyisäksi paikaksi asua. Kaupunki on käsitteenä hyvin laaja, joten keskusteluissa käydään läpi paljon erilaisia näkökulmia ja erilaisia ideoita. Kaupunkisuunnittelukysymykset ovat moniulotteisia ja vaikeita, ja lähes jokaisella valinnalla on myös negatiivisia vaikutuksia, jotka valmistelussa pitäisi sen uskottavuuden ja luotettavuuden vuoksi tuoda esille (Staffans, 2004).

Perinteistä institutionaalista kaupunkisuunnittelukäytäntöä pitävät yllä poliittiset päätöksentekijät ja heille päätöksiä valmistelevat virkamiehet eli perinteiset asiantuntijat. Valmistelu on toimintaa, joka vaatii tietynlaisen formaalin ammattitaidon. Tämän vuoksi voimattomuutta kokevat paitsi asukkaat, myös poliitikot. Jos valmistelusta ei alun alkaen tuoda käsittelyyn erilaisia vaihtoehtoja tai kriittistä arviointia, on vaikea synnyttää mitään uutta. Tästä johtuen valmisteluprosessi on kaupunkisuunnittelussa erittäin tärkeä (Staffans, 2004). Kaupunkilaisten osallistuminen valmisteluprosessiin on erittäin tärkeää, sillä pelkät tutkimukset ja analyysit eivät kerro ihmisten kokemuksista, haluista ja tarpeista riittävästi. Kaupunkilaiset kokevat usein jäävänsä suunnittelussa ulkopuolelle politiikan ja asiantuntijoiden päättäessä, miten kaupunkia kehitetään. Jäykällä asiantuntijarakenteella ei ole edellytyksiä

vastata tulevaisuuden kaupunkisuunnittelun tarpeisiin. Asiantuntijuuden dynaaminen jakaminen ja utelias suhtautuminen myös perifeerisiin osajiin ovat nykyisten organisaatiokäsitysten mukaan yksi menestymisen kulmakivi. (Staffans, 2004)

Tiedon aseman muuttuminen ja korostuminen suunnittelussa on käynyt ilmi kaupunkisuunnittelua koskevissa tutkimuksissa. Helsingin kaupunkisuunnitteluvirastossa tehdyssä haastattelututkimuksessa suunnittelijat valittivat tiedon roolin heikentyntä asemaa, mutta samalla asukaslähtöinen tieto tuo uudenlaista tietoa kaupunkisuunnitteluun. Se rikkoo vanhaa roolijakoa valmistajien ja asukkaiden välillä. (Staffans, 2004) Tällainen asukaslähtöinen uudenlainen tieto voidaan kokea perinteisen suunnittelun vähättelynä ja epäluotettavana tiedonlähteenä, mutta se voi olla tulevaisuudessa myös erittäin suuri voimavara.

Tutkimuskysymykset

Tässä raportissa on tarkasteltu Lisää kaupunkia Helsinkiin – Facebook-ryhmää (myöhemmin LKH). Ensisijaisena tutkimuskysymyksenämme on: voisiko ryhmä toimia aktiivisena vaikuttajana kaupunkisuunnittelussa, voisivatko asiantuntijat käyttää sitä yhtenä tiedonlähteenä pohtiessa päätösten vaikutuksia asukkaiden kokemuksiin? Muita tutkimuksemme kannalta tärkeitä kysymyksiä: miten LKH-ryhmässä suhtaudutaan alan asiantuntijoihin? Vaikuttavatko ryhmän omat näkemykset suhtautumiseen alan asiantuntijoiden kommentteihin? Onko ryhmä sitoutumaton, vai edustaako se jotain näkemystä voimakkaammin? Ovatko poikkeavat näkemykset ryhmässä samassa asemassa kuin ”ryhmän agenda” edustavat näkemykset ja tutkimukset? Onko niin, että LKH-ryhmän argumentoiva, moderoitu, dataa etsivä ja analysoiva kansalaiskeskustelu murtaa sekä kaupunkisuunnittelijoiden että -tukijoiden tietämisen monopolin?

TEOREETTINEN VIITEKEHYS

Kommunikatiivinen rationaliteetti, suunnittelu ja toiminta

Tässä tutkimuksessa käytetään teoriapohjana Jürgen Habermasin ajatuksia kommunikatiivisesta rationaliteetista, suunnittelusta sekä toiminnasta.

Kommunikatiivinen rationaalisuus perustuu Aristoteleen logokselle, joka tarkoittaa rajoittamatonta, yhteisymmärrykseen pyrkivää argumentatiivista puhetta, jonka kautta osallistujat pääsevät yli omista eduistaan ja kykenevät tavoittelemaan yleistä hyvää (Habermas 1984). Kommunikatiivinen toiminta on Habermasin demokratiateorian keskiössä, sillä se mahdollistaa yhteisymmärryksen ja yhteisen edun löytämisen.

Kommunikatiivinen rationaalisuus toteutuu ideaalin puhetilanteen kautta, jossa ainoa auktoriteetti on parhaalla argumentilla. Muut kuin yhteisen totuuden löytämiseen liittyvät motiivit ovat poissuljettuja. Kun ideaalissa puhetilanteessa, jossa kaikki osallistujat ovat tasa-arvoisia, päästään konsensukseen, on Habermasin mukaan löydetty yhteinen intressi, rationaalinen tahto. Keskustelijoiden rationaalisuutta puolestaan tarkastellaan arvioimalla, kykenevätkö he esittämään tilannekohtaisia ja kontekstiin sopivia argumentteja. (Tykkyläinen.)

Kommunikatiivinen suunnittelu on Virtasen mukaan lisännyt ja monipuolistanut kaupunkisuunnitteluun osallistuvien joukkoa. Mukana on ammattiasiantuntijoita sekä käytännön asiantuntijoita, joiden identiteetit poikkeavat toisistaan. Kansalaisten mahdollisuudet osallistua kaupunkisuunnitteluun ovat lisääntyneet. (Virtanen, 2015.)

Tällainen lähtöasetelma on varmasti myös tietyllä tapaa LKH-ryhmän tavoittelema ideaali: keskustelu olisi rajoittamatonta, yhteisymmärryksessä käytyä ja hyvin argumentoitua, ja tämän myötä keskusteluun osallistuvat pääsisivät yli omista eduistaan ja kykenisivät tavoittelemaan yhteistä hyvää. Tällaista tilaa ryhmän on hankala jos ei mahdoton kuitenkaan koskaan

saavuttaa sen osaltaan poliittisen luonteen takia: keskustelufoorumin lisäksi LKH-ryhmä on poliittinen liike, jonka myötä paras argumentti ei ryhmässä aina välttämättä voita, jos tämä argumentti ei sovi ryhmän agendaan. Tästä huolimatta Habermasilaisen kommunikatiivisuuden ihanteet ovat jotain, mitä LKH-ryhmän voidaan katsoa tavoittelevan omassa toiminnassaan.

TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

LKH-ryhmää tarkasteltiin kolmen alateeman pohjalta. Näitä teemoja ovat keskustelukulttuuri, asiantuntijuus sekä moderointi. Teemojen avulla tutkittiin keskustelukulttuurin avoimuutta, asiantuntijuuden roolia keskusteluissa ja ryhmässä sekä kiinnitettiin huomiota moderointiin ja sen vaikutuksiin ryhmässä. Näiden teemojen pohjalta esitämme pohdintoja siitä, onko ryhmä tarpeeksi moniulotteinen, asiantunteva ja luotettava kaupunkilaisten äänenä, jotta sitä voitaisiin käyttää yhtenä työvälineenä kaupunkisuunnittelutyössä.

Tutkimuksen ensisijaisina tutkimusmenetelminä ovat teemahaastattelut sekä LKH-ryhmän keskustelun aktiivinen havainnointi. Näillä keinoilla kerättiin ryhmästä ja sen toiminnasta tietoa eri näkökulmista, sekä kerättiin asiantuntijoiden kokemuksia ryhmän puolueettomuudesta ja näkemysten monipuolisuudesta. Tutkimusryhmän jäsenet tarkkailivat Facebook-ryhmää aktiivisesti kaksi viikkoa ja tekivät suoria havaintoja keskusteluista, niiden aiheista, aktiivisista osallistujista sekä moderoinnista. Asiantuntijan roolia ja kokemuksia tarkasteltiin kolmen teemahaastattelun avulla. Eräs haastateltava on LKH-ryhmän entinen moderaattori, ja kyseinen haastattelu myös keskittyi ryhmän moderointiin sekä siihen, miten se on yhteydessä tutkimuksemme aiheisiin. Kerätty tieto analysoitiin ja sitä sovellettiin olemassa oleviin teorioihin.

Eettiset kysymykset

Tutkimuksen ensisijaisina tiedonhankintamenetelminä käytettiin siis teemahaastatteluja sekä LKH-ryhmän aktiivista havainnointia. Haastatteluihin ei juuri liity eettisiä ongelmakohtia, sillä kaikki haastatellut ovat olleet

halukkaita antamaan näkemyksensä aiheesta ja heille on kerrottu etukäteen, millaiseen käyttöön haastatteluaineisto on tulossa.

Hieman mutkikkaampi tapaus on puolestaan LKH-ryhmän havainnointi. Onko ongelmallista havainnoida ja vetää johtopäätöksiä ihmisten keskustelusta julkisella foorumilla, jos emme ole etukäteen ilmoittaneet havainnointityöstämme? Tulimme kuitenkin siihen lopputulokseen, ettei tämäkään ole eettisesti ongelmallista. Kaikki foorumilla keskustelevat kuitenkin tietävät olevansa julkisella keskusteluareenalla, eli kuka vain ryhmässä oleva voi nähdä heidän kommenttinsa. Tämän lisäksi havainnoinnistamme ilmoittaminen kattavasti olisi ollut hyvinkin haastavaa, sillä yksittäinen julkaisu aiheesta ryhmästä olisi helposti hukkunut muun keskustelun sekaan, eikä se mitenkään olisi tavoittanut edes merkittävää osaa ryhmän keskustelijoista.

LKH JA POLIITTISUUS

Politiikan käsite itsessään on hyvin liukuva, kuten Kari Palonen toteaa (Palonen, 2006). Arkikielessä hyvin tyypillisesti vain poliittisten puolueiden toimintaa pidetään politiikkana, ja toisaalta politiikan teoriassa välillä lähes mitä vain voidaan lukea poliittiseksi. Tässä tutkimuksessa politiikka määritellään yhteisten asioiden hoitamiseksi sekä järjestäytymiseksi näiden asioiden ajamiseksi. Tästä näkökulmasta LKH-ryhmää voidaan pitää hyvinkin ilmeisesti – paitsi avoimena kaupunkisuunnittelun keskustelufoorumina – myös poliittisena toimijana. Tämä selviää jo pitkälti ryhmän kuvauksesta, joka esiteltiin raportin johdannossa: LKH-ryhmä ei myöskään itse kiellä poliittista agendaansa, vaan näkee sen erottamattomana osana ryhmän olemusta. Tämän myötä voidaan todeta, että vaikka LKH-ryhmän on tarkoitus olla avoin paikka keskustelulle kaupunkisuunnittelusta, keskustelu on kuitenkin väistämättä väritty sen poliittisen agendan takia. LKH-ryhmää ei siis voida pitää mitenkään neutraalina keskustelun areenana, jolta voisi saada verrattain objektiivista tietoa kaupunkilaisten tuntemuksista, mitä tulee kaupunkisuunnitteluun. Tämä ei tietenkään sulje pois sitä, että ryhmää voidaan pitää täysin pätevänä kaupunkisuunnittelun tiedonhankintalähteenä: siellä käytävä keskustelu on kuitenkin havainnointimme perusteella hyvätasoista ja pätevästi argumentoitua. Kun tukeudutaan LKH-ryhmässä käytyyn keskusteluun

kaupunkisuunnittelussa, täytyy vain muistaa, että siellä käytyyn keskusteluun täytyy suhtautua kriittisesti, ja myös muita näkökulmia on tärkeää pitää yllä kaupunkisuunnittelun areenoilla.

SOSIAALINEN MEDIA JA AKTIIVINEN VAIKUTTAMINEN

Internet mahdollistaa asukaslähtöisen tiedon tuottamisen huomattavasti aiempia tapoja helpommin: perinteisillä medioilla tämän kaltaisen tiedon hankinta ei ollut mahdollista. Kansalaisyhteiskunnan ja aktivismin kannalta verkon tärkeimmät ominaisuudet ovat sen julkisuus ja kyky yhdistellä asioita sekä henkilöitä. Voiko sosiaalinen media, jota edustaa myös tutkimuksen aiheena ollut aktiivinen ryhmä, vaikuttaa yhteiskunnallisesti esimerkiksi juuri kaupunkiympäristöjen kehittämiseen? Muun muassa Sinikka Sassi on tutkinut verkon demokraattista potentiaalia ja todennut sen yhdeksi mahdolliseksi voimatekijäksi kansalaisten identiteetin vahvistumiseen, joka edistää kansalaisten roolia kaupunkisuunnittelussa (Staffans, 2004). Pekka Saurin mukaan uuden verkkovälitteisen kaupunkiaktivismin tekijät kannattaa nähdä yhtenä osana kaupunkiyhteisön luovuutta, idearikkautta ja kekseliäisyyttä, joka pitää osata hyödyntää koko kaupungin parhaaksi (Sauri, 2015)

Kaupunkisuunnitteluun vaikuttamiseen liittyy kiistoja, sillä ne kokoavat yhteen eri toimijoita, intressejä ja arvoja. (Bäcklund;Pia;Schulman;& Harry, 2002). Monenlaisten ihmisten ja tarpeiden sovittaminen yhteen tulee aina olemaan kaupunkisuunnittelun haaste.

Asukkaiden vaikuttamishalussa sekä -tarpeessa on eroja. On ihmisiä, joita vaikuttaminen ei kiinnosta, ja niitä, joita kiinnostaisi, mutta eivät syystä tai toisesta voi vaikuttaa. Joku ajattelee vaikuttavansa sillä, että äänestää, vastaa tehtyyn kyselyyn tai osallistuu eri tilaisuuksiin. Tällaisessa tilaisuudessa hän saattaa todeta, että "ei tää kuitenkaan vaikuta mihinkään", paljastaen samalla osallistumisen taustalla olevan vaikuttamisen tarpeen. Jonkun toisen vaikuttamispyrkimys on määrätietoisempaa ja hän näkee erityistä vaivaa tavoitteidensa puolesta. Toiminta muuttuu aloitteelliseksi ja tavanomaista osallistumista omaehtoisemmaksi. (Staffans, 2004)

TEEMAHAASTATTELUT

Teemahaastattelu on tutkimuksen muoto, jossa haastattelu perustuu jonkin teeman tai teemojen ympärille. Se etenee keskusteluna ja antaa tilaa haastattelijalle ja haastateltavalle vapaampaan kerrontaan ennalta valittujen teemojen ympärillä enemmän kuin perinteinen haastattelu. Yksityiskohtaisten kysymysten sijaan teemahaastattelu etenee ennalta valittujen teemojen ympärillä. Tämän vuoksi haastateltavan oma ääni tulee paremmin kuuluviin. (Hirsijärvi & Hurme, 2011) Teemahaastattelu sopi tähän tutkimukseen, koska tutkimuksen kohteena olivat henkilöiden omat kokemukset LKH-ryhmän toiminnasta ja sen mahdollisuuksista vaikuttaa kaupunkisuunnitteluun.

Asiantuntijuus ryhmässä

Asiantuntijalla on perinteinen rooli kaupungin kehittämisessä. Tässä työssä tutkimme, miten eri asiantuntijat kokevat oman roolinsa ei-niin-perinteisessä ympäristössä yhteisössä, joka perustuu kansalaisten aktiivisuuteen.

Haastateltavana oli kolme kaupunkikehittämisen asiantuntijaa. Haastatellut toimivat myös aktiivisina jäseninä LKH:ssa. Asiantuntijoiden haastattelu perustui kolmeen teemaan: Asiantuntijan omaan rooliin, moderointiin sekä keskustelukulttuuriin LKH-ryhmässä. Asiantuntijanäkökulman tutkimukseen antoivat Turun yliopiston maisematutkimuksen professori Maunu Häyrynen, Yhdyskuntasuunnittelun professori Kimmo Lapintie Aalto-yliopistosta sekä YIT:n Urban Development- osaston varatoimitusjohtajaa Juha Koistiainen.

Asiantuntijat kokivat ryhmän keskusteluilmapiiriin pääsääntöisesti avoimeksi ja monipuoliseksi. Häyrynen kuitenkin painottaa, ettei ryhmä ole täysin puolueeton. Keskusteluista pystyy Häyrysen mukaan erottamaan joitain ryhmän suosimia linjauksia siitä, millaiseen suuntaan Helsinkiä tulisi kehittää. Tällaisia linjauksia tukevat suunnitelmat ja tieteelliset julkaisut otetaan ryhmässä hiukan positiivisempaan sävyyn vastaan. Ryhmä on Häyrysen mukaan vahva, ja siellä ilmaistaan mielipiteitä melko avoimesti. Koistiainen

kertoo ryhmän huomioivan kaikki näkemykset tasapuolisesti ja että ryhmässä on tilaa myös kriittisille kommenteille, mutta niitä esittävällä täytyy olla perusteluja. (Häyrynen, 2016) (Koistiainen, 2016)

Asiantuntijan asemassa haastateltavista Häyrynen ja Koistiainen kokevat olevansa samalla viivalla muiden ryhmässä keskustelevien kanssa. Samalla tapaa keskusteluihin osallistuu Lapintie. Hän korostaa, ettei jaa ryhmän poliittista kantaa. Lapintie osallistuu keskusteluihin asiantuntijana ja esittää kriittisiä ja vaihtoehtoisia näkemyksiä tutkijan näkökulmasta. Kaikki haastattelijat kertovat myös tulevansa kuulluksi asiantuntijoina, ilman että heidän ammatillista osaamistaan kyseenalaistettaisiin tai vähäteltäisiin. Koistiainen kuitenkin mainitsee yleisellä tasolla asenteesta, jonka mukaan "grynderi vain haluaa maksimoida voitot". "Herravihan" keskustelusta on tunnistanut myös Lapintie. Hän pitää myös positiivisena asiana sitä, että ryhmässä haastetaan asiantuntijoita kyseenalaistamalla heidän näkemyksiään.

Moderointia tapahtuu asiantuntijoiden mielestä tasapuolisesti, reilusti ja yleensä myös hyvin asiallisesti. Moderoinnin yhteydessä tyypillisesti myös kerrotaan siihen johtaneet syyt, joka luo avointa ilmapiiriä ryhmään. Lapintie kuitenkin nostaa esiin sen, että ryhmässä toiset asiat ja näkökulmat ovat hyväksyttävämpiä kuin toiset, ja se korostuu myös moderoinnissa.

"Ryhmän moderointi on erinomaista. Epäasiallisuuksiin, erilaisiin epämääräisiin vihjailuihin, henkilöön menevään arvosteluun sekä joidenkin teemojen syöttämiseen joka yhteyteen puututaan reippaasti. Linkejäni ei ole moderointi, mutta joskus on huomautettu, että ollaan siirrytty ryhmän tematiikan ulkopuolelle. Moderaatio on puuttunut esimerkiksi vihjailuihin "voitelusta" tai vaikkapa Malmin lentokentän jatkuvaan lobbaamiseen. Moderointi on tasapuolista ja asiallista, sanoisin, että erittäin laadukasta. Ja juuri siitä syystä keskustelu on fiksua ja ryhmässä kannattaa olla."
(Koistiainen, 2016)

RYHMÄ ASiantuntijana

Asiantuntijoilta kysyttiin myös, kokevatko he ryhmän olevan itsessään käsittelemänsä aiheen asiantuntija, ja voisiko ryhmää hyödyntää kaupunkisuunnittelussa.

Lapintie kertoo keskustelukulttuurin olevan periaatteessa avoin, mutta ryhmän moderaattoreilla ja perustajalla on jossain määrin vaikeuksia hakea tasapainoa poliittisen agendan ja kriittisen keskustelun välillä, toisinaan edellinen lyö yli. Lapintien mukaan LKH ei voi itsestään toimia asiantuntijana, sillä ryhmä ei ole tarpeeksi heterogeeninen, mikä varmistaa näkemysten monipuolisuuden. Yksittäisestä keskustelusta voi kuitenkin suodattaa hyvinkin tärkeää tietoa ja perusteltuja näkemyksiä. Lapintie näkee LKH:n poliittisena toimijana, joka on yksi osa neljättä sektoria. Neljännellä sektorilla tarkoitetaan kansalaistoiminnan aluetta, joka organisoituu perinteisen järjestötoiminnan ulkopuolella. Neljännen sektorin nousu muuttaa yhteiskunnan "pelikenttää", jolloin sektorien suhteet ja työnjako tulee määritellä uudelleen (kaupunkiaktivismi.wordpress.com).

Lapintie kertoo ryhmän kiinnostavan häntä asiantuntijana, koska ryhmässä keskustelu on aktiivista ja ryhmän jäsenmäärä on suuri. Lapintie kokee ryhmässä olevan yleisöä, joka voi rakentaa siltaa akateemisen asiantuntijuuden ja muun yhteiskunnan välille. (Lapintie, 2016)

Moderaattorin näkökulma

Haastattelimme lisäksi tutkimustamme varten LKH-ryhmän perustajaa sekä entistä moderaattoria Mikko Särelää. Haastattelu keskittyi LKH-ryhmään keskustelukulttuuriin, asiantuntijuuteen sekä moderaatiokäytäntöihin.

Särelän mukaan LKH-ryhmässä on avoin keskusteluilmapiiri, mutta uskoo ajoittain kovan keskustelun sulkevan osan osallistujista pois. Hän myös korostaa ryhmän poliittista luonnetta, joka väistämättä rajaa ulos osan mahdollisista

näkemyksistä. Hänen mukaansa hyvin perustellut ja artikuloidut näkökulmat otetaan hyvin vastaan, vaikka ne olisivatkin ryhmän poliittisen agendan vastaisia. Tällaisten näkökulmien hyväksynnän saaminen voi kuitenkin viedä jonkin aikaa. Jotkut keskusteluun osallistuvat myös aktiivisesti etsivät tällaisia näkökulmia, ja yrittävät sovittaa ne jotenkin ryhmän olemassa olevaan agendaan. Huonosti artikuloidut vastaväitteet kokevat usein kuitenkin paljon kurjemman kohtalon.

Särelän mukaan LKH-ryhmässä paras argumentti ei aina välttämättä voita, jos se ei ole linjassa ryhmän poliittisen agendan kanssa. LKH-ryhmä ei ole hierarkinen organisaatio, joten sitä ei voi tulkita ykseytenä, vaan kyseessä on monimuotoinen rakenne, jossa ei ole olemassa vain yhtä oikeaa vastausta.

Särelä näkee, että LKH-ryhmän keskustelukulttuuriin liittyy myös epäoikeudenmukaisuuksia sosiaalisen kulttuurimme heikkouksien myötä. Esimerkiksi naisten argumentteihin suhtaudutaan eri tavalla kuin miesten vastaaviin jo täysin tiedostamattomistakin syistä, joten tämä on jotain sellaista, mistä myös LKH-ryhmän on äärimmäisen vaikea päästä eroon. Toinen epäoikeudenmukaisuutta koskeva näkökulma liittyy erilaisiin tieteellisiin kulttuureihin. Joidenkin kaupunkisuunnittelun asiantuntijoiden näkemykset saatetaan ryhmässä tuomita ihan vain sen takia, ettei ryhmässä ymmärretä kyseisen asiantuntijan "omaa kieltä", jos ja kun hän ei osaa kääntää sanomaansa kansantajuiselle kielelle. Särelän mukaan LKH-ryhmän keskustelukulttuuri lähtee kuitenkin vahvasti liikkeelle tieteellisestä ajatusmaailmasta.

Särelän näkemyksen mukaan jokainen kaupunkilainen on tietyllä tapaa kaupunkisuunnittelun kokemusasiantuntija ihan vain jo sen takia, että hän asuu kaupungissa. Joillain LKH-ryhmän asiantuntijajäsenillä on joskus taipumus antaa ymmärtää, että he tietäisivät ryhmän käsittelemistä aiheista paremmin kuin muut ryhmän jäsenet, ja tällainen asenne menee tyypillisesti varsin huonosti ryhmässä läpi. Ryhmässä myös pyritään aktiivisesti hyväkäyttöiseen keskustelukulttuuriin, jossa saa arvostella asioita, ei ihmisiä.

Särelä myöntää, että LKH-ryhmän tuottama tieto ei ole neutraalia vaan edustaa enemmän urbaanien kansalaisten kuin koko väestön näkökulmaa. Ryhmästä voidaan kerätä vuorovaikutuksellista tietoa, mutta keräyksen yhteydessä on tärkeä muistaa, että LKH-ryhmä ei edusta kaikkien

helsinkiläisten kantoja kaupunkisuunnittelusta. Ryhmä on Särelän näkemyksen mukaan kuitenkin enemmän kuin jäseniensä summa.

LKH-ryhmän moderaatiosta Särelä sanoo, että sen linjasta eivät moderaattorit ole koskaan olleet täysin samaa mieltä, ja tämä on Särelän mukaan hyvä asia, jonka myötä moderaatio kehittyy ajan myötä. Jos moderaatiota ajattelee janana, jonka toisessa päässä on todella tiukka moderaatio ja toisessa puolestaan todella löyhä, Särelän mukaan mikä tahansa piste tässä välillä sulkee ainakin osan ryhmän jäsenistä ulkopuolelle. Yksi pää sulkee pois niitä, jotka eivät jaksaisi noudattaa ryhmän mahdollisesti tiukkoja sääntöjä, ja toinen taas niitä, jotka eivät halua osallistua keskusteluun, joka voi äityä ajoittain sävyltään erittäinkin kovaksi. Tällainen sulkee ulos Särelän mukaan enemmän ryhmän naisjäseniä sekä kaupunkisuunnittelun asiantuntijoita, joilla ei mahdollisesti ole aikaa tai halua väitellä ryhmän itsepintaisimpien keskustelijoiden kanssa. Loppujen lopuksi moderointi on näiden kahden näkökannan välillä tasapainoilemista. Näillä ääripäillä voidaan nähdä myös olevan yhteyksiä ryhmän kahteen, joskin vastakkaiseen tarkoitukseen: olla avoin kaupunkisuunnittelun keskustelufoorumi ja toisaalta poliittinen liike, joka pyrkii rakentamaan yhä tiiviimpää Helsinkiä.

Särelän mukaan tyypillisimpiä moderaation kohteita olivat henkilökohtaisuuksiin menevät arvostelut sekä sellaisten henkilöiden kommentit, jotka pyrkivät jatkuvasti viemään jonkin keskusteluketjun debatin pois asiasta. Tällainen epätoivottu keskustelu on Särelän näkemyksen mukaan ryhmässä viime aikoina vähennyt, mikä saattaa kiellä siitä, että ryhmän keskustelusäännöt ovat yhä vahvempi osa myös ryhmän keskustelukulttuuria. Kolmas merkittävä moderoinnin kohde ovat niin kutsutut kuumat aiheet, joista tulee lyhyen ajan sisällä huomattava määrä keskusteluketjuja. Tällaisten aiheiden kohdalla tehdään tyypillisesti erillinen päätös siitä, että tällaista aihetta kohden saa olla vain yksi aktiivinen keskusteluketju kerrallaan, jotta keskustelu pysyisi hallinnassa.

Moderointi ei Särelän mukaan ole aina täysin tasapuolista, joskaan tämä ei johdu mistään tarkoituksellisista syistä. Tästä esimerkkinä toimii se, että ihminen huomaa tyypillisesti helpommin virheitä sellaisissa teksteissä, joiden kanssa he ovat eri mieltä. Tässä kontekstissa asia voidaan nähdä niin, että moderaattorit huomaavat helpommin moderoinnin kannalta ongelmallisia kohtia

kommenteista, jotka esittävät heidän näkemyksensä kanssa vastakkaisen mielipiteen.

HAVAINNOINTI

LKH-ryhmässä käydyn keskustelun havainnointi oli toinen ensisijaisista tiedonhankintamenetelmistämme. Pyrimme erityisesti keskittymään mahdollisesti ryhmässä tehtävään moderointiin havainnointijaksomme aikana. Pettymykseksemme joudumme kuitenkin toteamaan, että aktiivisesta ja jopa systemaattisesta havainnoinnista huolimatta emme löytäneet juuri merkitysellistä sanottavaa tutkimuskysymyksistämme havainnointimme perusteella runsaasta havainnoinnistamme huolimatta. Tulimme siihen johtopäätökseen, että jos Facebook-ryhmässä käydystä keskustelusta tahtoo sanoa jotain systemaattista, täytyisi sitä melkein havainnoida reaaliajassa, joka taas olisi tiedonhankintamenetelmänä äärimmäisen raskas ja aikaa vievä.

JOHTOPÄÄTÖKSET

Kaupunkilaisten ottaminen mukaan suunnitteluprosessiin yhtenä asiantuntijana voi edesauttaa kaupunkisuunnittelussa innovatiivisten ja uudenlaisten ratkaisujen syntymistä. Tässä LKH-ryhmä voisi hyvinkin olla yksi avaintekijä perinteisen suunnittelutyön ja asukkaiden äänen yhteiseksi alustaksi. Ryhmässä kaupunkilaiset pääsisivät hyvin tuomaan esiin oman mielipiteensä kaupungin kehittämistä.

Haasteena tämän kaltaiselle suunnitteluun osallistumiselle on tiedon luotettavuus. LKH-ryhmän toimiminen yhtenä asiantuntijana kaupunkisuunnittelussa vaatisi tarpeeksi laajan aktiivisen osallistujajoukon, jotta mielipiteistä voitaisiin tehdä tieteellisesti varteenotettavia yleistyksiä. Lisähaasteen käytölle asettaa myös moderointi. Vaikka ryhmä pyrkiikin olemaan avoin ja kriittinen, se voi heijastaa kuitenkin joiltain osin moderaattoreiden ja aktiivisimpien osallistujien ääntä enemmän kuin ryhmän

jäsenten yleistä mielipidettä. Vaikka ryhmä ei olekaan puoluepoliittisesti sitoutunut, on moderaattorien, ryhmän perustajien ja aktiivisimpien osallistujien ääni väistämättä poliittisesti suuntautunut johonkin suuntaan. Jos ryhmää käytäisi suunnittelutyön apuna, pitäisi sitä apunaan käyttävien asiantuntijoiden suhtautua saamaansa tietoon hyvin kriittisesti.

Kuten sosiaalisen median ja aktiivisen vaikuttamisen luvussa todettiin, tasapuolinen aktiivisuus on haaste. Osa kaupunkilaisista ei kiinnosta ja osa ei usko omiin mahdollisuuksiinsa vaikuttaa kaupunkisuunnitteluun, ja kokee siksi osallistumisen turhaksi. Tämä haaste kohdistuu etenkin LKH-ryhmän käyttöön suunnittelutyössä. Vaikka ryhmä onkin aktiivinen, ja ottaa monipuolisesti kantaa kaupungin kehittymiseen, se on kuitenkin pitkälti vain pienen aktiivisimman osallistujajoukon otos. Se poissulkee heti ne, jotka eivät käytä Facebookia lainkaan, sekä ne, jotka eivät osallistu kyseisen ryhmän keskusteluihin, tai edes seuraa niitä.

LÄHDELUETTELO

Bäcklund; Pia, H.; Schulman, J. &. & Harry. (2002). *Osalliset ja osajat. Kansalaiset kaupungin suunnittelussa*. Helsinki: Gaudeamus.

Habermas, Jürgen (1984). *The Theory of Communicative Action. Volume I. Reason and the Rationalisation of Society*. Beacon Press

Hirsijärvi, S.; & Hurme, H. (2011). *Tutkimushaastattelu*. Gaudeamus.

Häyrynen, Maunu (2016). Teemahaastattelu.

Kaupunkiaktivismi. Viitattu 15.6.2016.

[kaupunkiaktivismi.wordpress.com/kasitteita]

Koistiainen, Juha (2016). Teemahaastattelu

Lapintie, Kimmo (2016). Teemahaastattelu

Palonen, Kari (2006). *Kaksi politiikan käsitettä. Tulkinta historiasta ja nykytilanteesta*. Viitattu 15.6.2016.

[<https://www.jyu.fi/ytk/laitokset/yfi/oppiaineet/val/materiaalit/VALP100/Polartikk.pdf>]

Sauri, Pekka (2015). *Julkishallinto ja sosiaalinen media*. Viitattu 15.6.2016.

[<http://kaks.fi/wp-content/uploads/2015/03/Julkishallinto-ja-sosiaalinen-media.pdf>]

Staffans, A. (2004). *Vaikuttavat asukkaat. Vuorovaikutus ja paikallinen tieto kaupunkisuunnittelun haasteina*. Viitattu 15.6.2016. Espoo:

Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskus.

Tykkyläinen, Saira. *Deliberatiivinen demokratia: Jürgen Habermas*. Viitattu 15.6.2016. [<http://kans.jyu.fi/sanasto/sanat-kansio/deliberatiivinen-demokratia-jurgen-habermas>]

Virtanen (etunimi tai tekstin nimi eivät tiedossa) (2015). Viitattu 15.6.2016.

[[file:///C:/Users/joeli_000/Downloads/virtanen_teksti%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/joeli_000/Downloads/virtanen_teksti%20(1).pdf)]

